

№ 147 1 р-3567
ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ
Чернопільської області

Архів з біографії
Германівської-Гербенякської округи ОУНР

ПАПКА

для 147

паперів

Оповідання очевидця „В пам'яті української еміграції
(табор в Рощеві, Уманській)“ за 1945р.
Машиннопис

20 р.

Українські документи: 1945р.

Українські документи: 2

Українські документи: 2

Збірки: поєднано

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ
Чернопільської області

р-3567 Опис 1 Справа 147

3. ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

Табір в Ромені - Італія - оповідання очевидця /

В час капітуляції Німеччини українці, що в той час находилися в німецькій армії і на роботах в переважній кількості перешли на сторону західних альянтів, де їх інтерновано та приміщено в лагерах. Характеристичним є, що як американці так і англійці до українського народу виявляють велике зацікавлення. Річ ясна, що наші стараються це зацікавлення використати і в тій цілі налязують різні взаємини. Вони дають концерт, академії, запрошують на них англійців, які дуже радо їх відвідують. Як одні так і другі стараються себе зблизити, пізнати та здобути симпатії. Багато англійців стараються вивчити українську мову, цікавляться українською культурою, історією, мистецтвом а що найбільш визвольницьким рухом - боротьбою зі всіма окупантами. Загально можна сказати, що англійці нас студіють, пізнають та роблять собі відповідні висновки для своєї політики на майбутнє.

Українська Галицька дивізія "Галичина", яка була штучно створена німцями, та насильно довербована ще в час відступу німецьких військ також подалась у глибоку Німеччину, де її застала капітуляція. Чисельно українці - військових налічувалося під той час около 60 тисяч чоловік. По капітуляції як і в сам час капітуляції українські воїни та робітники стали зголошуватись в українську армію, яку організував ген. Шендрук. Рівночасно всі українське воїнство як і робітники подіялись в Армію і тоді все українське воїнство як і робітники подіялись в лагери під англійців. Англійські і американські військові влаштували українську еміграцію розмістили по таборах. На особливу увагу заслуговує український табір в Ромені - Італія. Він так і називається "Український табір емігрантів". Цей табір побудований самими українцями за матеріальною підтримкою англійців. Величезний табір з гарно побудованими бараками уявляє собою українське муравлище з питомою йому культурою та життям. Це не є щось в роді воєнного лагера, де обитком набито людей, які вигнані окупантами з рідної землі на чужину, де вони не то що не розгубилися а навпаки їхню організованість, працю, культуру, мистецтво та поведінку подивляють чужинці та поширюють вістки про наш революційно-визвольний рух серед чужинців, що в сьогоднішньому часі має для нашої боротьби велике значення.

Вже в віддалі кількох кілометрів можна побачити український табір в Ромені. Висока брама входу, на якій повіває синьо-жовтий український прапор, на брамі високо на синьому полі пишеться та блищить до сонця державний герб України - Золотий Тризуб. По обох боках брами побудовані два високі постументи, на яких теж уміщені з одної сторони Тризуб, а з другої "лев" - знак Галицької Землі. Організація табору має чисто військовий характер. Військо поділене на полки, курені, сотні, чоти і т.д. Розуміється, що все це укомплектовано українськими старшинами і підстаршинами. Порядок життя за військовим порядком правильника: Ранком о 6-тій год. "рання зоря", вмивання, і так спільна молитва і снідання. На молитву виходить весь табір на майдан, де все стає на струнку, а одна сотня співає молитву "Боже великий єдиний". По молитві все йде до табору на снідання.

Іо сніданні збірка сотнями і все йде на ідеологічний вишкіл. Іо навчання всі йдуть до моря купатися. По обіді 2 год. військових вправ і вільне.

Вільний час використовують різно. Одні у школу, другі до чит. залу, пресової квартири, читальні, треті на спортивні змагання з англіцями і т.п. На виступи таборів постійно приїзять англіцисти і таліцисти і другі. В неділі і свята приїзять до табору українські священники з Риму і відправляють богослуження. В таборі постійний рух - життя. Все спрямоване до того, щоб для використання часомі чогось навчитися. В таборі є початкові школи та саосовітні гуртки, де вивчають ідеологію українського націоналізму, історію, географію і т.д. Крім цього є школа англійської мови, де також багато наших вчиться. Відїзджають теж до Риму на скінчення студій. Досі зареєстровано на студії до Риму понад 300 чоловік, з цього 200 вже відїхало, а прочі відїдуть пізніше. Харчування в таборі дуже добре. Табор одержує задовільну кількість м'яса, хліба, консервованого молока, масла, сиру, цукру, цукорків, тісто чок, різної крупи. Рівнож одержує потребу скількість напіросів. Це саме із одінним ша взуттям. Навіть музичні інструменти та спортивні приладдя одержується від англіців.

Англіцисти до українців відносяться навіть дуже добре в пошану. Вони і говорять, що це не є табор полонених, а інтернована Українська Армія. Про пошану англіців до українського воєнв'язамосе свідчити факт, що да англіцист переходячи здоровить українця. В розмовках признаються, що знають добре про наші змагання, про нашу боротьбу та ідею. Проводові ОУН та УПА при знають здібності в ведуванні політикою та подивляють наші революційні подвиги. Признають, що українське військо багато зробило в боях проти німців і більшовиків. Так само відносять ся до нас і таліцисти, мадяри, французи і інші. Відношення аліантів до більшовиків етак на зверх прихильне, а в дійсності англіцисти з більшовиків сміються наможному кроці. Вони вважають їх чимось нижчим, некультурним.

Одного разу совітська комісія проводила реєстрацію "громадян СРСР" на еміграції. Зайшли до нашого табору під час вправ. Здрастуйте товариші - здоровили нас і вдали до нас. Ніхто не відїзжався. Здрастуйте товариші - повторили слова любові і більше нічого не сказали.

Геть нам з очей кати! Немає нам туди чого вертатися. Верніть нам наші родини в Сибіру, Соловках, а де ви їх запротоували? Геть! /крик шум, свист, сміх-цим прийшли наші емігранти обільшовицьких достояників/

Англіцисти говорять отверто, що вони знають намір більшовиків спанувати світ, та це їм не вдасться, бо не задовога вони не хотіли буть під натиском революції і нічого, що мають.

Приїзджаючи до табору українські священники, говорять, що наша справа в Англії представляється дуже добре. В Англії перебуває Бандера і Шандрук, що обцимто маши б вести з англіцями якісь переговори та мають в англійською делегацією приїхати відвідати український табор в Ромені. В таборі около 50-60% українців з і СМЗ, а так і тріляція як і "старшин". Вживається привіту: Слава Україні - Героям Слава - і різних революційних окликів.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ.

/Табір в Ромені - Італія - оповідання очевидця/

У час капітуляції Німеччини українці, хоч тоді ще знаходилися в німецькій армії і на роботі в переважній кількості переїхали на сторону союзників. Залишилося, де їх інтерновано та приміщено в таборі. Характеристичним є, що як англичани так і італійці до українського народу виявляють велике зацікавлення. Під час, де вони старяться як зацікавлення якомога більше і в усіх сферах життя українців. Вони не лише є згодні чи нагода на зустріч з українцями, влаштують концерти, вистави, заходять на українську мову, цікавляться українською культурою, історією, мистецтвом і до найбільш українським вишкільницьким рухом серед них є воїни окупації. Сигнально можна сказати, що англичани нас студіюють, знають та розуміють свої відношення між нами для своєї політики на майбутнє.

Українська Галицька земля "Галичина", яка була створена німцями, та насильно депортована в час відступу німецьких військ також потрапила в глибоку Німеччину, де її застали капітуляція. Чисельно українців-військових нацизмів було на той час около 80 тисяч чоловік. По капітуляції ми і в часі капітуляції українські воїни та робітники стали згодуватися в Українську Армію яку організував ген. Петрук. Різночасно вісти, що в Італії організується українська армія і тоді все українське воїнство як і робітників поїхало туди під егіду англичан. Англія і американські військові влади українську еміграцію розмістили в таборі. За сходу усього воїнства українська табор в Ромені - Італія. Він так і називається "Український табор емігрантів". Цей табор побудований силами українцями за матеріальною підтримкою англичан. Сучасний табор є гарно побудований зразком уявилося собі українське мурашництво з шкільною школою культурою та життям. Це не є ніщо в ролі воєнного табору, це бачимо багато людей, як це мало місце в німецьких та більшовицьких, а це табор людей, які вигнані окупантами з рідної землі на чужину, де вони не то, що не розгубилися, а навпаки бачимо організованість, праця, культура, мистецтво та поведінку подивляють чужинців та поспрають вістки про наш революційно національний рух серед чужинців, що в сьогоднішньому часі має для нас велике значення.

Все в віддалі кількох кілометрів можна побачити український табор в Ромені. Висока брама входу, на якій повісив символічний український прапор, на брамі високо на синьому полі пишеться та бластить до сонця державний герб України - Золотий Тризуб. По обох боках брами побудовані два високі пости, на яких там уміщені з одної сторони тризуб а з другої "леґ" - знак Галицької землі.

Організація табору має чіткий військово-адміністративний характер. Військо поділене на полки, куріні, сотні, чоти і т.д. Розуміється що все це очолене українськими старшинами і підстаршинами. Порядком дня після військового правління: Ранком о 6-ї годині "рання зоря", виховання, відтак спільна молитва і снідання. На молитву виходить весь табор на майдан, де все стає на струнку а одна сотня співає молитву, "Боже великий єдиний". По молитві все їде до табору на снідання.

По сніданні збірка сотнями і все їде на ідеологічний вихід. По навчанні всі їдуть до моря купатися. По обіді дві години військово-адміністративних справ і вільно.

Вільний час використовують різно. Одні в школу, другі до т.зв. пресової квартири /читальні/, треті на спортивні змагання з англичанами і т.п. на місцях в таборі постійно приїжджають англичани, італійці і інші. В неділі в світлі приїжджають до табору українські священники з Риму і відправляють богослуження.

В таборі постійний рух - життя. Все сприяє до того щоб використати час і чогось навчитися. В таборі є початкові школи та самоосвітні гуртки, де вивчають ідеологію українського націоналізму, історію, географію і т.п. Крім цього є школа англійської мови де також багато наших вчителів. Підприємство та до Риму на окремому острові. Цей табор

Іо сніданні збірка сотнями і все йде на ідеологічний вишкіл. Іо навчанні всі йдуть до моря купатися. По обіді 2 год. військових вправ і вільне.

Вільний час використовують різно. Одні у школу, другі до т. зв. пресової кватири /читальні/ і треті на спортові змагання з англіцями і т.п. На виступи таборів постійно приїзять англіцї і італїцї і другї. В недїлі і свята приїзять до табору українські священники з Риму і відправляють богослуження. В таборі постійний рух життя. Все спрямоване до того, щоб використати час і чогось навчитися. В таборі є початкова школа та сасосвітні гуртки, де вивчають ідеологію українського націоналізму, історію, географію і т.д. Крім цього є школа англійської мови, де також багато наших вчиться. Відїжджають теж до Риму на скінчення студії. Досї зареєстровано на студії до Риму понад 300 чоловік, з цього 200 вже відїхало, а прочі відїдуть пізше. Удї їм харчування в таборі дуже добре. Табор одержує задовільну кількість м'яса, хліба, консерв, консервованого молока, масла, сира, думру, цукорків, тісточок різної крини. Рівнож одержує потрібну кількість напіросів. Це саме із одїнням та взуттям. Навїть музичні інструменти та спортові приладдя одержується від англіцїв.

Англіцї до українцїв відносяться навіть дуже добре з повагою. Вони говорять, що це не є табор полонених, а інтернована Українська Армія. Про пошану англіцїв до українського воїна може свідчити факт, що да англіць переходячи здоровить українця. В розмові признають, що знають добре про наші змагання, про нашу боротьбу та ідеї. Проводові ОУН та УПА при знають здїйсненї в керуванні політикою та подивляють наші революційні подвиги. Признають, що українське військо багато зробило в боях проти німцїв і більшовиків. Так само відносять ся до нас і італїцї, мадяри франузи і інші. Відношення алїантїв до більшовиків е так на зверх прихильне, а в дійсності англіцї з більшовиків сміються насичному кресті. Вони вважають їх чимось нижчим, некультурним. Одного разу совїтська комісія проводила реєстрацію "громадян СРСР" на еміграції. Зайшли до нашого табору під час вправ. Здрастуйте товариші - здоровили нас і все. Ніхто не відїзався. Здрастуйте товариші - повторили слова роздоблї більшш.

Знову мовчанка. Ми приехали забрать вас на родину. Всі закричали: Геть нам з очей кати! Немає нам туди чого вертатись. Верніть нам наші родини з Сибїру, Соловк. Геть! /крик шум, свист, смїх/ щим прийшли наші емігранти обїльшовицьких достїнників. Англіцї говорять отверто, що вони знають намір більшовиків опанувати світ, та це їм не вдасться, бо не задовога вони не видеруть під натиском революції і того, що марти. Приїжджаючі до табору українські священники, говорять, що наша справа в Англії представляється дуже добре. В Англії перебуває Бандера і Шандрук, що обцїмто мали б вести з англіцями якісь переговори та мають в англійській делегації приїхати відвідати український табор в Ровенї. В таборі коколо 50-60% українцїв зі СМЗ, так стрільцїв як і старшин. Вживається привіту: Слава Україні - Героям Слава - і інших революційних шовкиїв.

ЗАСВІДЧУВАЛЬНИЙ НАПИС СПРАВИ № _____

У справі (розділі опису, закінченому описі) підшито і пронумеровано 2 аркушів;
у тому числі літерні номери 196а;
пропущені номери _____;
+ аркушів внутрішнього опису _____

Особливості фізичного стану та формування справи	Номери аркушів
1	2

Спеціаліст
Посада
21 червня 2018 року
[підпис]
(підпис)

Т. Тардамана
(ініціали (ініціал імені), прізвище)